

TÜRK STANDARTLARININ UYGULANMASI HAKKINDA TÜZÜK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 7.2.1967, No : 6/7677
İlgili Kanunun Tarihi : 10.6.1930, No : 1705
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 22.2.1967, No : 12534
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5, Cildi : 6, S : 469

BİRİNCİ KISIM *Genel hükümler*

Madde 1 – 1705 ve 3018 sayılı kanunlar gereğince iç ve dış ticaret menfaatlerini korumak ve ticaret malları üzerinde tağşiş ve hilelere mani olmak üzere bitki, hayvan ve maden asıllı maddelerin tümü ile bunların yarı veya tam mamullerinin yahut bunların bileşiminden meydana gelen maddelerin hazırlanmasına, imaline, temizlenmesine, belirli sınıf ve nevilere ayrılmasına ilişkin olup 18/11/1960 tarihli ve 132 sayılı kanuna dayanılarak kabul olunan Türk Standardlarından Bakanlar Kurulu kararıyla mecburi kılınanların uygulanması bu Tüzük hükümlerine tabidir.

Bu standartlar, yukarıda yazılı maddelerin ambalajlarına, koruyucu kılıflarına, alım, satım, nakil ve muhafazalarına ve bu hususlarda uygulanacak usul ve şartlara, özel veya ulusal işaretlere ve gerekli açıklamalara ilişkin esasları da içine alabilir.

Madde 2 – Bu Tüzükte geçen mal deyimi; 1 inci maddede yazılı maddeler ile yarı ve tam mamullerine ve bunların bileşimlerinden meydana gelen maddeleri ve varsa ambalajlarını ve koruyucu kılıflarını da kapsar.

Madde 3 – Türk Standardlarını mecburi kılan Bakanlar Kurulu kararlarında, bunların uygulanmasına geçileceği tarihler, yayımlarından en az onbeş gün sonra başlamak üzere, belirtilir.

Madde 4 – Türk Standartları; malın üretimi, satışı, ihracı veya ithali saflarından biri veya bir kaçını veya hepsi için mecburi kılınabilir. Buna göre, mecburi kılınan standarda aykırı olarak, malın üretimi, satışı, ihracı veya ithali yasaktır. Ancak, Bakanlar Kurulu, memleket ekonomisinin zorunlu kıldığı hallerde; standardına uygun olmıyan malların ithaline veya belgelerine veya ambalajlarına veya belge ve ambalajlarına (Mal ve ambalaj standardı değildir) veya (Mal standardı değildir) veya (Ambalaj standardı değildir) gibi deyimler yazılmak suretiyle standardına uygun olmayan malların üretilerek ihracına, izin verebilir. Bu işlemlerin şekil ve şartları Bakanlar Kurulu kararında belirtilir.

Madde 5 – Mecburi kılınan Türk Standardlarının yürürlüğe girdikleri tarihlerde, ellerinde bu standartlara aykırı mal ve ambalaj malzemesi bulunan gerçek veya tüzel kişilerin, bunların nev'i ve miktarlarını, ilgili bakanlıklarca belirtilecek süre içinde ve gösterilen makam ve kurumlara bildirmeleri mecburiyeti, ilgili Bakanlar Kurulu kararlarına konulabilir.

Bu malların, ne kadar süre içinde ve ne suretle tasfiye edilecekleri, ilgili bakanlıklarca, bildirme süresinin bitiminden itibaren en geç iki ay içinde, tesbit ve ilan olunur.

İKİNCİ KISIM

Denetleme

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel esaslar

Madde 6 – Mecbur kılınan Türk Standardlarının kapsamına giren mallar, ilgili bakanlıkça görevlendirilenler tarafından bu Tüzük hükümlerine ve standartlarındaki esaslara göre denetlenir.

Denetleme ile görevlendirilenler, denetliyecekleri malları sahiplerine veya bunların temsilcilerine, istek üzerine, görev ve yetkilerini bildiren belge veya kimlik kağıtlarını göstermekle yükümlüdürler.

Madde 7 – Denetleme ile görevlendirilenler, Denetliyecekleri mallardan numune alabilirler. Bu numunelerin miktarları ile alınma şekil ve usulleri, malların yapılarına ve özelliklerine göre, muayene ve deneylerinin gerektirdiği ölçüyü aşmamak üzere, standartlarında gösterilir. Alınacak bu numuneler dört takımı geçemez.

Madde 8 – Denetleme, gereğine göre, malların, üretildikleri, işlendikleri, depo edildikleri, satıldıkları yerlerde veya ihraç sırasında veya gümrüklerde veya nakilleri esnasında, bu yerlerin çalışma saatleri içinde ve normal çalışmalarını aksatmayacak şekilde, yapılır.

Denetlenmiş mallar gerekirse yeniden denetlenebilir.

Madde 9 – Denetleme görevi, denetlenen malların duysal incelemesi yapılmak, tartma veya ölçme yoluyla muayene edilmek ve gerektiğinde fiziksel ve kimyasal deneyler yapılmak veya yaptırılmak suretiyle yerine getirilir.

İKİNCİ BÖLÜM

İç piyasada denetleme

Madde 10 – İç piyasada denetleme, aşağıda gösterildiği şekilde yapılır:

A - Duysal inceleme veya tartma veya ölçme ile yapılan muayeneler sonunda; malın standardına aykırılığı anlaşıldığı takdirde, durum, bir tutanakla tesbit olunur ve maldan II nci maddeye göre numune alınır. Bu numunenin bir takımı ile tutanaklarının birer nüshası denetlemeyi yapan veya bağlı bulunduğu daire tarafından, ilgilileri hakkında adli kovuşturma yapılmak üzere kırk sekiz saat içinde o yerin Cumhuriyet Savcılığına bir yazı ile verilir.

B - Denetleme sırasında malın laboratuvarında muayene ve deneyleri gerekli görüldüğü takdirde, alınan numunenin bir takımı ile tutanağının bir nüshası, denetlemeyi yapan veya bağlı bulunduğu daire tarafından, muayene ve deneyleri için, ilgili bakanlıkça gösterilen laboratuvara gönderilir.

Laboratuvar, muayene ve deneyleri en kısa zamanda yaparak sonucunu bir raporla tesbit eder ve bu rapordan iki nüshasını ilgili daireye gönderir.

Laboratuvar raporu ile malın standardına aykırılığı anlaşıldığı takdirde, durum, bir tutanakla tesbit olunur ve bu tutanağın bir nüshasıyla laboratuvar raporunun bir nüshası, mühürlü numunenin bir takımı ve tutanağının bir nüshası denetlemeyi yapan veya bağlı bulunduğu daire tarafından, ilgilileri hakkında adli kovuşturma yapılmak üzere, kırk sekiz saat içinde o yerin Cumhuriyet savcılığına bir yazı ile verilir.

C - Denetleme sonunda malın standardına aykırılığı görülmediği takdirde, durum, mal sahibine veya temsilcisine duyurulur. Mal sahibi veya temsilcisi duyurma tarihinden itibaren onbeş gün içinde, numuneleri geri alabilir veya aldırabilir.

Madde 11 – Denetleme sırasında maldan numune alındığı takdirde, durum, bir tutanakla belirtilir. Numuneler özelliklerine göre mühürleri bozulmadan açılmıyacak şekilde denetlemeyi yapan ile mal sahibi veya temsilcisi tarafından birlikte mühürlenir ve üzerlerine tutanakla bağlantılarını açık olarak gösteren ve tarafların imzalarını taşıyan etiketler konulur.

Madde 12 – 11 inci maddede belirtilen tutanak dört nüsha olarak düzenlenir. Bu tutanağa; numunesi alınmış olan malın bulunduğu yer ve miktarı ile cinsi, malı üreten veya satan firmanın adı ve adresi, varsa üretim seri numarası, faturalarının tarih ve numaraları yazılır ve numune alma sebepleri de belirtilir.

Alınan numunelerin bir takımı, tutanağın bir nüshası ile birlikte, mal sahibine veya temsilcisine verilir; tutanağın bir nüshası ilgili bakanlığa gönderilir; tutanağın diğer nüshalarıyla numuneler, denetlemeyi yapan tarafından veya bağlı bulunduğu dairede alıkonulur.

Alınan numunelerin başka yere taşınması veya korunması güç yahut sakıncalı ise, durum, tutanağa yazılarak bunlar, mal sahibine veya temsilcisine saklanmak üzere bırakılabilir.

Madde 13 – Yukarıki maddelerde sözü geçen tutanaklar denetlemeyi yapan ile mal sahibi veya temsilcisi tarafından birlikte imzalanır.

Mal sahibi veya temsilcisinin numuneleri mühürlemekten yahut etiketleri veya tutanakları imzalamaktan çekinmesi halinde, bir zabıta memuru çağırılarak onun önünde, denetlemeyi yapan tarafından numuneler mühürlenir, etiketleri ve tutanaklar imzalanır ve ayrıca durum tutanağı düzenlenerek her ikisi tarafından imzalanır.

Mal sahibi veya temsilcisinin itirazı bulunduğu takdirde, bunu, ilgili tutanağın altına yazarak imzalaması gerektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İhracatta denetleme

Madde 14 – İhracatta denetleme, ihracatçının veya temsilcisinin malın denetlenmesini isteyen bir beyanname vermesi üzerine, en geç yirmi dört saat içinde, depo, antrepo veya işleme yerlerinden denetlemeye en elverişli olanında, ihracatçı veya temsilcisi de hazır bulunmak suretiyle 9 uncu madde gereğince yapılır.

Bu denetleme sonunda:

A - Malın, standardına aykırı olmadığı anlaşıldığı takdirde, ambalajları üzerine denetlendiğini gösteren bir işaret konulur ve ambalajların sonradan açılmalarını önlemek için gerekli tedbir alınır. Denetlenmiş mal için ihracatçıya malın standardına uygunluğunu belirten bir denetleme belgesi (Kontrol belgesi) ve gerekli diğer belgeler verilir. Denetleme belgesi ile mal arasındaki bağlantıyı sağlamak için, ambalajlar üzerindeki parti numarası ve diğer resmi işaretler belgelere de yazılır.

Belgeye konu olan partinin bölünmesi halinde, her bölüm için ayrı belgeler düzenlenir ve malın tümü için verilmiş olan belge geri alınır.

Denetleme belgesinin geçerlik süresi, malın standardında gösterilir.

Denetleme belgesinin şekli ve muhtevası ilgili bakanlıkça tespit olunur.

Denetlenerek kapatılmış ambalajların sonradan açılmaları veya üzerlerindeki resmi işaretlerin değiştirilmesi, ancak denetleyenin önünde yapılır.

İhracattan vazgeçilmesi halinde denetleme belgesiyle diğer belgeler geri alınır.

B - Malın, standardındaki toleransları bir katına kadar (bir katı dahil) aştığı ve fakat diğer hükümleri bakımından standardına aykırı olmadığı anlaşıldığı takdirde mal, geri çevrilir ve durum, denetleme isteği beyannamesine yazılır.

C - Malın standardına aykırı olduğu veya standardındaki toleransları bir katından fazla aştığı anlaşıldığı takdirde, mal reddedilir ve durum, dört nüsha tutanakla tesbit olunur.

D - Mal sahibi veya temsilcisi, (B) ve (C) bendlerindeki sonuçlara itiraz ederse, bunu, sebepleriyle birlikte beyannameye veya tutanağa yazar ve imzalar.

Madde 15 – 14 üncü madde gereğince yapılan denetlemede, malın laboratuvarlarda muayene ve deneyleri gerekli görüldüğü takdirde, maldan alınan numunenin bir takımı ile tutanağının bir nüshası, denetlemeyi yapan veya bağlı bulunduğu daire tarafından muayene ve deneyler için, ilgili bakanlıkça gösterilen laboratuvara gönderilir.

Laboratuvar, muayene ve deneyleri en kısa zamanda yaparak sonucunu bir raporla tesbit eder ve bu rapordan iki nüshasını ilgili daireye gönderir.

Madde 16 – İhracatta denetleme sırasında veya denetleme sonunda maldan alınan numunelerle tutanakları hakkında, 11, 12 ve 13 üncü maddeler hükümlerine göre işlem yapılır.

Madde 17 – 14 üncü maddenin (D) bendinde sözü geçen itirazlı beyanname veya tutanak, maldan alınan numunenin bir takımı ve varsa laboratuvar raporuyla birlikte, en geç yirmi dört saat içinde, denetleyen tarafından Bilirkişi Kuruluna verilir.

Madde 18 – İhracatçı veya temsilcisinin denetleme sonucuna yapacakları itirazları incelemek ve düşüncesini bildirmek üzere, ilgili bakanlığın gerekli gördüğü yerlerde, üç kişilik "Bilirkişi Kurulu" teşkil edilir. Bu Kurulun Başkanı ilgili bakanlıkça, üyelerinden biri mahalli ticaret odasınınca, ticaret odası bulunmayan yerlerde ticaret ve sanayi odasınınca, diğeri mahalli ticaret borsasınınca seçilir.

Kurulda görev alacakların, denetlemeye tabi maddenin ihracatçılarından olması, bulunmadığı takdirde, o maddeden anlayan kişilerden bulunması şarttır.

Ticaret borsası bulunmayan yerlerde, borsa temsilcisi yerine ilgili Bakanlığın seçtiği kişi kurula katılır.

İhraç olunacak madde sanayi mamullerinden ise; ticaret odası temsilcisi yerine, sanayi odası bulunan yerlerde bu oda tarafından bulunmayan yerlerde ticaret ve sanayi odasınınca, o maddenin sanayicileri arasından bir üye seçilmesi gereklidir. Ticaret borsası temsilcisi yerine de Sanayi Bakanlığınca seçilecek bir temsilci Kurula katılır.

Başkan ve üyelerin aynı, suretle, birer yedeği seçilir.

Başkan veya üyelerden biri, denetleme sonucuna itiraz eden ihracatçının usul ve furuundan veya karı veya kocasından veya dördüncü dereceye kadar civar veya sıhri hısımlarından olduğu veya ortağı veya beraber iş gördüğü kişi veya memur ve hizmetlisi bulunduğu takdirde, Kurula yedeği katılır.

Bilirkişi Kurulu, denetleyenin çağrısı üzerine derhal toplanır ve anlaşmazlık konusunu standardı hükümlerine göre inceleyerek, yirmi dört saat içinde, gerekçeli raporunu denetleme teşkilatına verir.

Kurul raporu, denetleyenin 14 üncü maddenin (B) ve (C) bendlerine göre belirttiği sonuca uygun bulunursa, mal red olunur; arada fark bulunduğu takdirde, denetleyen son kararını verir ve ona göre işlem yapar.

Denetleyenin kurul raporuna uymaması için, raporun standardı hükümlerine aykırı olması veya gerçeğe uymaması gerekir.

Madde 19 – Denetleme sonunda 14 üncü maddenin (D) bendinde gösterilen hallerde, ilgili, sonuca itiraz etmediği veya itirazı yerinde görülmediği takdirde; numunenin bir takımı ile tutanağın ve bilirkişi raporunun ve varsa laboratuvar raporunun birer nüshası, denetlemeyi yapan veya bağlı bulunduğu daire tarafından ilgilileri hakkında adli kovuşturma yapılmak üzere kırk sekiz saat içinde o yerin Cumhuriyet Savcılığına bir yazı ile verilir.

Madde 20 – Denetleme sonunda, malın, standardına aykırılığı görülmediği takdirde, alınan numuneler, kırkbeş günü geçmemek üzere, malın nev'ine göre, ilgili bakanlıkça tesbit olunacak sürece veya alıcı ile satıcı arasında anlaşmazlık çıktığında bunun giderilmesine kadar, saklanır. Bu sürelerin sonundan itibaren on beş gün içinde, ihracatçı veya temsilcisi numuneleri geri alabilir veya aldırabilir.

Madde 21 – Standardına uygunluğunu gösteren denetleme belgesi olmayan ambalajları üzerinde gereken denetleme işareti ve diğer resmi işaretleri bulunmayan veya denetleme belgesinin süresi geçmiş bulunan malların ihracı yasaktır.

Madde 22 – Mevzuatın izin verdiği miktarda olmak üzere; memleket dışına çıkacak taşıtların kumanyaları ile yolcu beraberinde dış memleketlere götürülecek mallar ve gönderilecek numune veya armağanlar bu Tüzük hükümlerine tabi değildir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İthalatta denetleme

Madde 23 – İthalatta denetleme, ithalatçı veya temsilcisinin, malın denetlemesini isteyen bir beyanname vermesi üzerine, en geç üç gün içinde, giriş gümrüğünde, görevli gümrük memuru ile ithalatçı veya temsilcisi de hazır bulunmak suretiyle 9 uncu madde gereğince yapılır.

Bu denetleme sonunda:

A - Malın, standardına aykırı olmadığı anlaşıldığı takdirde, ambalajları üzerine denetlendiğini gösteren bir işaret konular ve denetlenmiş mal için ithalatçıya veya temsilcisine malın standardına uygunluğunu belirten bir denetleme belgesi verilir.

Denetleme belgesi ile mal arasındaki bağlantıyı sağlamak için, ambalajlar üzerindeki işaretler belgeye de yazılır. Denetleme belgesinin şekli ve muhtevası ilgili Bakanlıkça tesbit olunur.

B - Malın standardına aykırı olduğu anlaşıldığı takdirde, mal reddedilir ve durum, denetleme isteği beyanamesine yazılır ve ayrıca gümrük idaresine derhal bildirilir.

C - İthal edilecek malın standardına uygunluğunun Hükümetçe kabul edilen muteber bir müessesenin raporu ile tevsik edilmesi halinde, malın, ayrıca yukarıdaki bentler gereğince denetlemeye tabi tutulmaksızın, standardına uygunluğunu belirten bir denetleme belgesi verilir.

Madde 24 – Standardına uygunluğunu gösteren denetleme belgesi olmayan malların ithali yasaktır.

Madde 25 – 23 üncü madde gereğince yapılan denetlemede, malın laboratuvarında muayene ve deneyleri gerekli görüldüğü takdirde, maldan alınan numune ile tutanağının bir nüshası, denetlemeyi yapan veya bağlı bulunduğu daire tarafından muayene ve deneyler için ilgili Bakanlıkça gösterilen laboratuvara gönderilir.

Laboratuvar, muayene ve deneyleri en kısa zamanda yaparak sonucunu bir raporla tesbit eder ve bu rapordan iki nüshasını ilgili daireye gönderir.

Madde 26 – Denetleme sırasında, maldan, numune alınmasına lüzum görüldüğü takdirde, durum, bir tutanakla belirtilir. Numuneler özelliklerine göre mühürleri bozulmadan açılmıyacak şekilde denetlemeyi yapan ile ithalatçı veya temsilcisi ve görevli gümrük memuru tarafından birlikte mühürlenir ve üzerlerine tutanakla bağlantılarını açık olarak gösteren ve aynı şahısların imzalarını taşıyan etiketler konular.

Tutanak, dört nüsha olarak düzenlenir. Bu tutanağa; numunesi alınmış olan malın bulunduğu yer ve miktarı ile cinsi, ithalatçısının ve malın satın alındığı firmanın adı ve adresi, varsa üretim seri numarası, faturalarının tarih ve numaraları yazılır ve numune alma sebepleri de belirtilir. Tutanak, denetlemeyi yapan ile ithalatçı veya temsilcisi ve görevli gümrük memuru tarafından birlikte imzalanır. Tutanağın bir nüshası ithalatçı veya temsilcisine bir nüshası da gümrük idaresine verilir.

1794-1840

Madde 27 – Mevzuatın izin verdiği miktarda olmak üzere, memleket içine girecek taşıtların kumanyaları ile yolcu beraberinde dış memleketlerden getirilecek mallar ve dış memleketlerden gönderilecek numune ve armağanlar, bu Tüzük hükümlerine tabi değildir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son hükümler

Madde 28 – Bu Tüzük hükümlerine aykırı hareketlerde bulunanlar hakkında 1705 ve 3018 sayılı Kanunlar gereğince adli kovuşturma yapılır.

Madde 29 – 7/11/1959 tarih ve 4/12377 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulmuş bulunan (Türk Standardlarının Tatbiki Hakkında Nizamname) yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 30 – Ticarete Tağışışın Men'i ve İhracatın Murakabe ve Korunması hakkındaki 1705 ve 3018 sayılı ve Türk Standardları Enstitüsü Kuruluşu hakkındaki 18/11/1960 tarih ve 132 sayılı Kanunlara dayanılarak düzenlenen ve Danıştayca incelenmiş bulunan bu Tüzük hükümleri Resmi Gazete'de yayımı tarihinden on beş gün sonra yürürlüğe girer.

Madde 31 – Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.